บทที่ ๑๐

การเรียงลำดับคำ

การเรียงลำดับคำในภาษาไทยกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ก็มีบางส่วนที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงตามลำดับดังนี้

๑. การเรียงลำดับคำที่ตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

๑.๑ คำขยายตามหลังคำที่ถูกขยาย

๑.๑.๑ คำขยายตามหลังคำนาม

๑.๑.๒ คำขยายตามหลังคำกริยา

๑.๒ โครงสร้างของประโยค

๒. การเรียงลำดับคำที่แตกต่างจากภาษาไทยกรุงเทพฯ

๒.๑ คำขยายอยู่หน้าคำที่ถูกขยาย

๒.๒ การเรียงลำดับคำลับที่ระหว่างกริยาสกรรมกับคำว่า "ไม่" ในประโยคที่ใช้คำว่า "ไม่ได้, ไม่ถึง, ไม่ออก, ไม่เป็น ฯลฯ" เพื่อบอกความปฏิเสธ

๒.๓ การเรียงลำดับคำลับที่ของคำจำนวนนับ "หนึ่งร้อย" "หนึ่งพัน" และ "หนึ่งหมื่น" เมื่อปรากฏในประโยค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. การเรียงลำดับคำที่ตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

๑.๑ คำขยายตามหลังคำที่ถูกขยาย

๑.๑.๑ คำขยายตามหลังคำนาม

ตัวอย่าง

(๑)	กท.	รถ	ใหญ่
	กต.	rɔt^{6}	ñaːj^{2}
		รถ	หญ่าย
	ทร.	lɔː^{6}	ñaj^{1}
		ล้อ	ใหญ่
	ปล.	rɔt^{7}	ñaj^{1}
		รถ	ใหญ่
(๒)	กท.	เก้าอี้	ใหม่
	กต.	ʔiː^{3}	maːj^{2}
		อี้	หม่าย
	ทร.	toːk^{4} nay^{4}	maj^{1}
		โตกนึ่ง	ใหม่
	ปล.	kaːw^{4} ʔeː^{4}	maj^{1}
		ก้าวเอ้	ใหม่
(๓)	กท.	ชาน	เปล่า
	กต.	chaːm^{5}	plaːw^{2}
		ชาม	ปล่าว
	ทร.	chaːm^{5}	plaw^{3}
		ชาม	เปล่า
	ปล.	chaːm^{5}	plaw^{3}
		ชาม	เปล่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๔) กท. แดด จัด

กต. dɛ:t^{2} khɛ:ŋ^{1}

แดด แขง

ทร. dɛ:t^{4} khɛ:ŋ^{1}

แดด แขง

ปล. dɛ:t^{4} khɛ:ŋ^{1}

แดด แขง

ฯลฯ

๑.๑.๒ คำขยายตามหลังคำกริยา

ตัวอย่างเช่น

(๑) กท. (ลม)พัด แรง

กต. phat^{6} khɛ:ŋ^{1}

พัด แขง

ทร. phat^{6} khɛ:ŋ^{1}

พัด แขง

ปล. phat^{7} rɛ:ŋ^{5} (khɛ:ŋ^{1})

พัด แรง (แขง)

(๒) กท. มา เรื่อย ๆ

กต. ma:^{5} lɨan^{5} lɨan^{5}

มา เลื่อน ๆ

ทร. ma:^{5} chɔ:t^{4} tu:a^{3}

มา ชอดตัว

ปล. ma:^{5} lɨan^{5} lɨan^{5}

มา เลื่อน ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๓)	กท.	(ฝน) ตก		หนัก
	กต.	tɔk^{6}		rɛ:ŋ^{3}
		ต็อก		แรง
	ทร.	tɔk^{3}		khɛ:ŋ^{1}
		ต็อก		แขง
	ปล.	tɔk^{3}		khɛ:ŋ^{1}
		ต็อก		แขง
(๔)	กท.	วิ่ง		เร็วมาก
	กต.	lɛn^{6}	re:w^{5}	rɛ:ŋ^{5}
		แล่น	เรว	แรง
	ทร.	lɛn^{4}	re:w^{5}	caŋ^{3}
		แล่น	เรว	จัง
	ปล.	lɛn^{6}	re:w^{5}	ca:n^{4} (caŋ^{3})
		แล่น	เรว	จ้าน (จัง)

ฯลฯ

๑.๒ โครงสร้างของประโยค

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ [๑] ได้กล่าวถึงโครงสร้างของประโยคสามัญ ซึ่งเป็นประโยคเรี่ม และประกอบด้วยส่วนมูลฐาน ๗ ชนิดคือ หน่วยประธาน (ป) หน่วยกรรมตรง (ต) หน่วยกรรมรอง (ร) หน่วยนามเตี่ยว (นต.) หน่วยอกรรม (อ) หน่วยสกรรม (ส)

---

[๑] วิจินตน์ ภาณุพงศ์, โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์, หน้า ๓๑ - ๓๔.

และหน่วยทวิกรรม (ท) มาเรียงกัน หรือบางชนิดอาจอยู่ตามลำพังได้ เป็นโครงสร้างของประโยคแบบต่าง ๆ ได้ ๑๒ แบบ คือ

(๑) แบบ อ

(๒) แบบ ป อ

(๓) แบบ อ ป

(๔) แบบ ส ต

(๕) แบบ ป ส ต

(๖) แบบ ต ป ส

(๗) แบบ ท ต ร

(๘) แบบ ป ท ต ร

(๙) แบบ ต ป ท ร

(๑๐) แบบ ร ป ท ต

(๑๑) แบบ นต.

(๑๒) แบบ นต. นต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับโครงสร้างของประโยคในภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในจังหวัดกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส พบว่าการเรียงลำดับของคำในแต่ละส่วนของประโยค และการเรียงลำดับของส่วนของประโยคในแต่ละโครงสร้างตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ ดังนี้คือ

๑. แบบ อ

ตัวอย่าง

(๑) กท. เหนื่อย

กต. nɨaj[2]

เนื้อย

ทร. n+aj^{1}

เหนื่อย

ปล. n+aj^{1}

เหนื่อย

(๒) กท. สายแล้ว

กต. thi aŋ^{6} lɛ:w^{7}

เที่ยง แล้ว

ทร. thi aŋ^{4} lɛ:w^{6}

เที่ยงแล้ว

ปล. thi aŋ^{6} lɛ:w^{7}

เที่ยงแล้ว

๒. แบบ ป อ

ตัวอย่าง

(๑) กท. ฝน ตก

กต. fon^{1} tɔk^{6}

ฝน ต็อก

ทร. khwon^{1} tɔk^{3}

ขวน ต็อก

ปล. khwon^{1} tɔk^{3}

ขวน ต็อก

(๒) กท. ผ้า แห้งแล้ว

กต. pha:^{3} hɛ:ŋ^{3} lɛ:w^{7}

ผ้า แห้งแล้ว

ทร. pha:^{2} hɛ:ŋ^{2} lɛ:w^{6}

ผ้า แห้งแล้ว

ปล. pha:^{2} hɛ:ŋ^{2} lɛ:w^{7}

ผ้า แห้งแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. แบบ อ ป

ตัวอย่าง

(๑) กท. เหนื่อยไหม คุณ

กต. n̂aj^{2} mi:^{1} su:^{3}

เนื้อยหมี สู

ทร. n̂aj^{1} ma:j^{2} kɛ:^{3}

เหนื่อย หม้าย แก

ปล. n̂aj^{1} ma:j^{2} kɛ:^{3}

เหนื่อย หม้าย แก

(๒) กท. ชน เด็กพวกนี้

กต. ra:j^{7} dɛk^{6} phuak^{6} ni:^{7}

ร้าย แด็กพวกนี้

ทร. ra:j^{6} dɛk^{3} mo:^{1} ni:^{2}

ร้าย แด็กโหมหนี้

ปล. son^{5} dɛk^{3} mo:^{1} ni:^{2}

ชน แก็กโหมหนี้

๔. แบบ ส ต

ตัวอย่าง

(๑) กท. หิว น้ำ

กต. ?ja:k^{2} na:m^{7}

อย๊าก น้าม

ทร. ?ja:k^{4} na:m^{6}

อยาก น้าม

ปล. ?ja:k^{4} na:m^{7}

อยาก น้าม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) กท. ได้ยิน เสียงเด็กร้อง

กต. daj^{3} jin^{5} sian^{1} dɛk^{6} hɔ:n^{1}

ได้ยิน เสียงแต็กหอน

ทร. daj^{4} jin^{5} sian^{1} dɛk^{3} ram^{4}

ได้ยิน เสียงแต็กร่ำ

ปล. daj^{4} jin^{5} sian^{1} dɛk^{3} ram^{4}

ได้ยิน เสียงแต็กร่ำ

๔. แบบ ป ส ต

ตัวอย่าง

(๑) กท. คน เคาะ ประตู

กต. khon^{5} khɔ:?^{6} pak^{6}- tu:^{4}

คน เคาะ ปักตู่

ทร. khon^{5} khɔ:?^{4} tu:^{3}

คน เคาะ ตู

ปล. khon^{5} khɔ:?^{4} tu:^{3}

คน เคาะ ตู

(๒) กท. เพื่อน จะขอยืม รถคันนี้

กต. phɨan^{6} ci:^{3} khɔ:^{1} ʔi:m^{4} rɔt^{6} khan^{5} ni:^{7}

เพื่อน จี้ขอยืม รถคันนี้

ทร. phɨan^{4} ʔi:^{4} khɔ:^{1} ʔi:m^{3} lɔ:^{6} khanท์^{5} ni:^{2}

เพื่อน อี้ขอยืม ล้อคันหนี้

ปล. phɨan^{6} ci:^{4} khɔ:^{1} ʔi:m^{3} rɔt^{7} khan^{5} ni:^{2}

เพื่อน จี้ขอยืม รถคันหนี้

๖. แบบ ต ป ส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

(๑) กท. ยา น้อง เพิ่งทาน

กต. ʔja:^{4} nɔ:ŋ^{7} phɨŋ^{3} kin^{4}

อย่า น้อง ผึ้ง กิน

ทร. ʔja:^{3} nɔ:ŋ^{6} phɨŋ^{2} kin^{3}

อยา น้อง ผึ้ง กิน

ปล. ʔja:^{3} nɔ:ŋ^{7} phɨŋ^{2} kin^{3}

อยา น้อง ผึ้ง กิน

(๒) กท. รถคันนี้ เพื่อน จะขอยืม

กต. rɔt^{6} khan^{5} ni:^{7} phɨan^{6} ci:^{3} khɔ:^{1} ʔi:m^{4}

รถคันนี้ เพื่อน จ๊ขอยื่ม

ทร. lɔ:^{6} khan^{5} ni:^{2} phɨan^{4} ʔi:^{4} khɔ:^{1} ʔi:m^{3}

ล้อคันหนี้ เพื่อน ย๊ขอยืม

ปล. rɔt^{7} khan^{5} ni:^{2} phɨan^{6} ci:^{4} khɔ:^{1} ʔi:m^{3}

รถคันหนี้ เพื่อน จ๊ขอยืม

๗. แบบ ท ต ร

ตัวอย่าง

(๑) กท. อยากถาม คะแนน อาจารย์

กต. ʔja:k^{2} tha:m^{1} khɨ-nɛ:n^{4} ʔa:^{4}-ca:n^{4}

อย๊ากถาม ตีแนน อาจารย์

ทร. ʔja:k^{4} tha:m^{1} kha-nɛ:n^{5} ʔa:^{3} - ca:n^{3}

อยากถาม คะแนน อาจารย์

ปล. ʔja:k^{4} tha:m^{1} kha-nɛ:n^{5} ʔa:^{3}-ca:n^{3}

อยากถาม คะแนน อาจารย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) กท. น่าจะบอก ข่าวดี ฉัน

กต. na:^{6} ci:^{3} bɔ:k^{2} kha:w^{2} di:^{4} cha:n^{1}

น่าจี้บ๊อก ข่าวดี ฉาน

ทร. na:^{2} ʔi:^{4} bɔ:k^{4} kha:w^{1} di:^{3} cha:n^{1}

หน้าอี้บอก ข่าวดี ฉาน

ปล. na:^{2} ci:^{4} bɔ:k^{4} kha:w^{1} di:^{3} cha:n^{1}

หน้าจี้บอก ข่าวดี ฉาน

๔. แบบ ป ท ต ร

ตัวอย่าง

(๑) กท. พี่ ป้อน ข้าว น้อง

กต. phi:^{6} pɔ:n^{3} kha:w^{3} nɔ:ŋ^{7}

พี่ ป้อน ข้าว น้อง

ทร. phi:^{4} (phe:^{4}) pɔ:n^{4} kha:w^{2} nɔ:ŋ^{6}

พี่ (เพ่) ป้อน ข้าว น้อง

ปล. phi:^{6} pɔ:n^{4} kha:w^{2} nɔ:ŋ^{7}

พี่ ป้อน ข้าว น้อง

(๒) กท. เธอ น่าจะบอก ข่าวดี ฉัน

กต. kɛ:^{4} na:^{6} ci:^{3} bɔ:k^{2} kha:w^{2} di:^{4} cha:n^{1}

แก๋ น่าจี้บ๊อก ข่าวดี ฉาน

ทร. kɛ:^{3} na:^{2} ʔi:^{4} bɔ:k^{4} kha:w^{1} di:^{3} cha:n^{1}

แก หน้าอี้บอก ข่าวดี ฉาน

ปล. kɛ:^{3} na:^{2} ci:^{4} bɔ:k^{4} kha:w^{1} di:^{3} cha:n^{1}

แก หน้าจี้บอก ข่าวดี ฉาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙. แบบ ต ป ท ร

ตัวอย่าง

(๑) กท. คะแนน ครู ยังไม่ได้บอก เด็กกลุ่มนี้

กต. kh+-nɛ:n^{5} khlu:^{5}ñaŋ^{5}maj^{6}da:j^{3}bɔ:k^{2} dɛk^{6}phuak^{6} ni:^{7}

คีแนน คลู ญังไม่ด้ายบ๊อก แด็กพวกนี้

ทร. kha-nɛ:n^{5}khru:^{5}ñaŋ^{5}maj^{2}da:j^{4}bɔ:k^{4}dɛk^{3}mo:^{1}ni:^{2}

คะแนน ครู ญังไม่ด้ายบอก แด็กโหมหนี้

ปล. kha-nɛ:n^{5}khru:^{5}ñaŋ^{5}maj^{2}da:j^{4}bɔ:k^{4} dɛk^{3}mo:^{1}ni:^{2}

คะแนน ครู ญังไม่ด้ายบอก แด็ก โหมหนี้

(๒) กท. หนังสือ เพื่อน เพิ่งให้ ฉัน

กต. naŋ^{1}-s+:^{1} ph+an^{6} ph+ŋ^{6} ha:j^{3} cha:n^{1}

หนังสือ เพื่อน พึ่งห้าย ฉาน

ทร. bo:p^{4} ph+an^{4} ph+ŋ^{2} ha:j^{2} cha:n^{1}

โบบ เพื่อน ผึ้งห้าย ฉาน

ปล. bo:p^{4} ph+an^{6} ph+ŋ^{2} ha:j^{2} cha:n^{1}

โบบ เพื่อน ผึ้งห้าย ฉาน

๑๐. แบบ ร ป ท ต

ตัวอย่าง

(๑) กท. เด็ก ๆ แม่ จะแจก เหรียญบาท

กต. dɛk^{6} dɛk^{6} mɛ:^{6} ci:^{3} cɛ:k^{2} rian^{1} ba:t^{2}

แด็ก ๆ แม่ จี้แจ๊ก เหรียญบาท

ทร. dɛk^{3} dɛk^{3} mɛ:^{4} ?i:^{4} cɛ:k^{4} rian^{1} ba:t^{4}

แด็ก ๆ แม่ อี้แจก เหรียญบาท

ปล. dɛk^{3} dɛk^{3} mɛ:^{6} ci:^{4} cɛ:k^{4} rian^{1} ba:t^{4}

แด็ก ๆ แม่ จี้แจก เหรียญบาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) กท. คนขี้เกียจ ไคร อยากจะได้ รางวัล

กต. khon^{5}khi:^{3}-khla:n^{7} khaj^{5} ʔja:k^{2} ci:^{3} ha:j^{3} ra:ŋ^{5}-wan^{5}

คนขี้คล้าน ไค อยากจี้ห้าย รางวัล

ทร. khon^{5}khi:^{2}-khra:n^{6} khaj^{5} ʔja:k^{3} ʔi:^{4} ha:j^{2} ra:ŋ^{5}-wan^{5}

คนขี้คร้าน ไค อยากอี้ห้าย รางวัล

ปล. khon^{5}khi:^{2}-khra:n^{7}khaj^{5}ʔja:k^{4} ci:^{4}ha:j^{2} ra:ŋ^{5}-wan^{5}

คนขี้คร้าน ไค อยากจี้ห้าย รางวัล

๑๑. แบบ นต.

ตัวอย่าง

(๑) กท. พี่

กต. phi:^{6}

พี่

ทร. phi:^{4} ~ phe:^{4}

พี่ (เพ่)

ปล. phi:^{6}

พี่

(๒) กท. แม่ค้า

กต. mɛ:^{6}-kha:^{7}

แม่ค้า

ทร. mɛ:^{4} kha:^{6}

แม่ค้า

ปล. mɛ:^{6} kha:^{7}

แม่ค้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๒. แบบ นท. นท

ตัวอย่าง

(๑) กท. นี่ ปากกาไหว

กต. ni:^{6} pak^{2}-ka:^{4} khaj^{5}

นี่ ปักกำไค

ทร. ni:^{2} pa:k^{4}-ka:^{3} khaj^{5}

หนี้ ปากกาไค

ปล. ni:^{2} pa:k^{4}-ka:^{3} khaj^{5}

หนี้ ปากกาไค

(๒) กท. เล็กน่ะ หลานเธอหรือ

กต. lɛk^{6} nan^{6} la:n^{1} kɛ:^{4} rə:^{1}

แล็กนั่น หลานแกเหรอ

ทร. lɛk^{6} nan^{2} la:n^{1} kɛ:^{3} rə:^{1}

แล็กหนั้น หลานแกเหวอ

ปล. lɛk^{7} han^{2} la:n^{1} kɛ:^{3} hə:^{1}

แล็กหั้น หลานแกเหอ

๒. <u>การเรียงลำดับคำที่แตกต่างจากภาษาไทยกรุงเทพฯ</u>

๒.๑ คำขยายอยู่หน้าคำที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

(๑) กท. เขา หัวเราะ เก่ง

กต. khaw^{2} cat^{6} hua^{1}

เค้า จัด หัว

ในภาษาไทยไทรบุรี และปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) กท. เขา เรียน ไม่เก่ง

กต. khaw^{2} ma:j^{5} chaŋ^{6} rian^{5}

เค้า หม้ายชั่ง เรียน

ทร. khaw^{1} ma:j^{2} chaŋ^{4} rian^{5}

เขา หม้ายชั่ง เรียน

ในภาษาไทยปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

(๓) กท. เรียน ยาก

กต. ja:k^{6} rian^{5}

ยาก เรียน

ทร. ja:k^{4} rian^{5}

ยาก เรียน

ในภาษาไทยปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

(๔) กท. ทำ ยาก

กต. ja:k^{6} tham^{5}

ยาก ทำ

ทร. ja:k^{4} tham^{5}

ยาก ทำ

ในภาษาไทยปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

(๕) กท. นอน มาก

กต. cat^{6} nɔ:n^{5}

จัด นอน

ในภาษาไทยไทรบุรีและปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

(๖) กท. เรียน มาก

กต. cat^{6} rian^{5}

จัด เรียน

ในภาษาไทยไทรบุรีและปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๗) กท. เที่ยว มาก

กต. cat^{6} $re:^{5}$

จัด เร

ในภาษาไทยไทรบุรีและปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

(๘) กท. เขา รู้ ไม่เท่าไหร่

กต. $khaw^{2}$ maj^{6} $thaw^{6}$ daj^{4} $ro:^{7}$

เค้า ไม่เท่าได๋ โร้

ทร. $khaw^{1}$ $ma:j^{2}$ $thaw^{4}$ daj^{3} $ro:^{6}$

เขา หม้ายเท่าใด โร้

ในภาษาไทยปะลิสเรียงคำตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

๒.๒ การเรียงลำดับคำสับที่ระหว่างกริยาสกรรมกับคำว่า "ไม่" ในประโยคที่ใช้คำว่า "ไม่ได้, ไม่ถึง, ไม่ออก, ไม่เป็น ฯลฯ" เพื่อบอกความปฏิเสธ ซึ่งปรากฏเฉพาะในภาษาไทยไทรบุรีและปะลิสเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เท่าที่สังเกตความหมายของประโยคตามตัวอย่างที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เห็นได้ชัดว่า ความหมายของประโยคจะเกี่ยวข้องกับคำว่า "ไม่ได้" เป็นสำคัญ กล่าวคือ "ลูกหยิบไม่ถึง" หมายความว่า "ลูกหยิบไม่ได้" "น้องอ่านไม่ออก" หมายความว่า "น้องอ่านไม่ได้" และ "เด็กทำไม่เป็น" ก็หมายความว่า "เด็กทำไม่ได้" นั่นเอง

ตัวอย่าง

๒.๒.๑ "ไม่ได้"

กท. พี่กินไม่ได้

ทร. $phi:^{4}$ maj^{2} kin^{3} $da:j^{4}$

พี่ ไม่ กิน ได้

ปล. $phi:^{4}$ maj^{2} kin^{3} $da:j^{4}$

พี่ ไม่ กิน ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กท. เขาเรียนไม่ได้

ทร. khaw^{1} maj^{2} rian^{5} da:j^{4}

เขา ไม่ เรียน ได้

ปล. khaw^{1} maj^{2} rian^{5} da:j^{4}

เขา ไม่ เรียน ได้

กท. แขก[๑] กินเนื้อหมูไม่ได้

ทร. khɛ:k^{2} maj^{2} kin^{3} mu:^{1} da:j^{4}

แขก ไม่ กิน หมู ได้

ปล. khɛ:k^{2} maj^{2} kin^{3} mu:^{1} da:j^{4}

แขก ไม่ กิน หมู ได้

๒.๒.๒ "ไม่ถึง"

กท. น้องหยิบไม่ถึง

ทร. nɔ:ŋ^{6} maj^{2} ?jip^{3} thɨŋ^{1}

น้อง ไม่ หยิบ ถึง

ปล. nɔ:ŋ^{7} maj^{2} ?jip^{3} thɨŋ^{1}

น้อง ไม่ หยิบ ถึง

๒.๒.๓ "ไม่ออก"

กท. เขาอ่านไม่ออก

ทร. khaw^{1} maj^{2} ?a:n^{3} ?ɔ:k^{4}

เขา ไม่ อ่าน ออก

ปล. khaw^{1} maj^{2} ?a:n^{3} ?ɔ:k^{4}

เขา ไม่ อ่าน ออก

---

๑ แขก หมายถึงชาวมุสลิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒.๒.๔ "ไม่เป็น"

กท. น้าทำไม่เป็น

ทร. na:^{6} maj^{2} tham^{5} pen^{3}

น้ำ ไม่ ทำ เป็น

ปล. na:^{7} maj^{2} tham^{5} pen^{3}

น้า ไม่ ทำ เป็น

การเรียงลำดับคำในลักษณะเดียวกันนี้ วัลยา วิมุกตะลพ[๑] ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำสำนวน และลำดับของคำในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์" ว่า

ในภาษาสมัยก่อน เมื่อใช้คำว่า ไม่ได้ ประกอบคำกริยาในประโยคปฏิเสธ คำว่า ไม่ จะปรากฏหน้าคำกริยา และมีคำว่า ได้ ตามหลัง ถ้าคำกริยาคำนั้นเป็นสกรรมกริยา คำว่า ได้ จะอยู่หลังกรรมของกริยา แต่ในสมัยปัจจุบัน เมื่อใช้คำว่า ไม่ได้ ประกอบคำกริยาในประโยคปฏิเสธ คำว่า ไม่ได้ จะปรากฏหลังคำกริยา ถ้าคำกริยาคำนั้นเป็น สกรรมกริยา คำว่า ไม่ได้ จะอยู่หลังกรรมของกริยา ดังต่อไปนี้

(สมัยก่อน) ใช้ ไม่ - กริยา (-กรรม) - ได้

(ปัจจุบัน) ใช้ กริยา (-กรรม) - ไม่ได้

ตัวอย่าง

รัชกาลที่ ๑ "เรามีนายทหารผู้ใหญ่ห้าคน บัดนี้ก็ตายไปสามคนแล้ว ยังไม่แก้แค้นได้ ยังได้ความอัปยศแก่คนทั้งปวงนัก" (สามก๊ก)

---

[๑] วัลยา วิมุกตะลพ, "การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำสำนวน และลำดับของคำในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒), หน้า ๒๓๑ - ๒๓๒.

ตามตัวอย่างนี้ ในภาษาสมัยปัจจุบันจะใช้

"...ยังแก้แค้นไม่ได้"

หมายเหตุ ตามตัวอย่างนี้ ในสมัยปัจจุบันอาจเรียงคำในประโยคได้อีก ๒ แบบ คือ

๑) ย้ายที่คำว่า ยัง ซึ่งเป็นคำช่วยหน้ากริยาไปไว้หน้าคำว่า ไม่ได้ เป็น "...แก้แค้นยังไม่ได้" และประโยคนี้มีความหมายอย่างเดียวกับประโยคตัวอย่างในสมัยก่อน

๒) เรียงคำในประโยคโดยใช้คำว่า ยังไม่ได้ เป็นคำช่วยหน้ากริยา เป็น "...ยังไม่ได้แก้แค้น" แต่ประโยคนี้จะมีความหมายต่างกับประโยคตัวอย่างในสมัยก่อน

รัชกาลที่ ๔ "เล่าลือกันว่าฝรั่งอังกฤษมาลองซื้อเอาข้าวไปเทน้ำทะเลเสียที่ว่าอย่างนี้ เคอะนัก โง่นัก ด้วยเงินที่เอาเข้ามาซื้อข้าวนั้นฝรั่งก็ไม่หาได้ง่ายดังกรวดทรายในทะเล" (ประชุมประกาศรัชกาลที่๔ พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๔๐๔)

ตามตัวอย่างนี้ ในภาษาสมัยปัจจุบันจะใช้ "...ฝรั่งก็หาไม่ได้ง่าย ๆ..."

๒.๓ การเรียงลำดับคำลับที่ของคำจำนวนนับ "หนึ่งร้อย" "หนึ่งพัน" และ "หนึ่งหมื่น" เมื่อปรากฏในประโยค

ตัวอย่าง

(๑) กท. ฉันมีเงินหนึ่งร้อยบาท

กค. cha:n^{1} mi:^{3} gən^{5} rɔ:j^{7} n+ŋ^{2} ba:t^{2}

ฉาน มี เงิน ร้อย หนึ่ง บาท

ทร. cha:n^{1} ñaŋ^{5} bia^{4} rɔ:j^{6} n+ŋ^{1} ba:t^{4}

ฉาน ญัง เบีย ร้อย หนึ่ง บาท

ปล. cha:n^{1} ñaŋ^{5} bia^{4} rɔ:j^{7} n+ŋ^{1} ba:t^{4}

ฉาน ญัง เบีย ร้อย หนึ่ง บาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) กท. พ่อขายไก่หนึ่งพันตัว

กต. phɔ:^{6} kha:j^{1} ka:j^{2} phan^{5} n̥ŋ^{2} tua^{4}

พ่อ ขาย ก๊าย พัน หนึ่ง ตัว

ทร. bi-da:^{3} kha:j^{1} kaj^{3} phan^{5} n̥ŋ^{1} tua^{3}

บิดา ขาย ไก่ พัน หนึ่ง ตัว

ปล. phɔ:^{6} kha:j^{1} kaj^{3} phan^{5} n̥ŋ^{1} tua^{3}

พ่อ ขาย ไก่ พัน หนึ่ง ตัว

(๓) กท. ชาวบ้านขนทรายได้หนึ่งหมื่นกอง

กต. cha:w^{5} ba:n^{3} khon^{1} sa:j^{3}da:j^{3}m̥:n^{2}n̥ŋ^{2}kɔ:ŋ^{4}

ชาวบ้านขนทรายด้ายหมื่นหนึ่งก๋อง

ทร. cha:w^{5}ba:n^{4}khon^{1}sa:j^{5} da:j^{4}mə:n^{1} n̥ŋ^{1} kɔ:ŋ^{3}

ชาวบ้านขนทรายด้าย เหมินหนึ่งกอง

ปล. cha:w^{5}ba:n^{4}khon^{1}sa:j^{5} da:j^{4}mə:n^{1} n̥ŋ^{1} kɔ:ŋ^{3}

ชาวบ้านขนทรายด้าย เหมินหนึ่งกอง

ในภาษาถิ่นที่วิจัยทั้ง ๓ ถิ่น คำจำนวนนับที่เกิน หนึ่งหมื่น คือ "หนึ่งแสน" และ "หนึ่งล้าน" นั้นไม่นิยมใช้ แต่จะใช้ "สิบหมื่น" และ "ร้อยหมื่น" แทนตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย